

Sprawozdanie

z działalności Helskiego Kompleksu Muzealnego Stowarzyszenia „Przyjaciele Helu” za 2018 r.

Minął drugi rok funkcjonowania Helskiego Kompleksu Muzealnego (HKM), któremu podlegają oddziały:

- Muzeum Obrony Wybrzeża w skład którego wchodzi: skansen, stanowisko B-2 i B-3, wieża kierowania ogniem, stanowisko baterii im. Heliadora Laskowskiego i Muzeum Kolei Helskich - dyr. Władysław Szarski.

- Muzeum Helu (na stanowisku B-1) – dyr. Ryszard Kretkiewicz.

Pierwsze obiekty wchodzące w skład HKM zostały udostępnione dla ruchu turystycznego z dniem 1 maja 2006 roku czyli funkcjonują już 12 sezonów.

W 2018 roku w kasach HKM sprzedano łącznie 7992 karnety upoważniające do zwiedzania wszystkich obiektów oraz 90.123 bilety.

N/w oddziały zwiedziło łącznie 189.795 osób:

- Skansen MOW – 68.454 osób (z czego około 11.000 osób przejechało kolejką do Muzeum Kolei)

- MOW (stanowisko B-2) – 55.825 osób

- Wieża kierowania ogniem – 16.666 osób

- Stanowisko nr 4 baterii im. Heliadora Laskowskiego – 21.550 osób

- Muzeum Helu – 16.300 osób

W minionym roku wydano jeden Zeszyt Helski „Z dziejów parafii ewangelickiej w Helu”. W ciągłej sprzedaży znajdują się m.in.: Przewodnik po Helu, Mapa Fortyfikacji Półwyspu Helskiego, Artyleria Morska Heliadora Laskowskiego – reprint, 24 numery Zeszytów Helskich, „Półwysep Helski – Historia Orężem Pisana”, książki Karola Olgerda Borhardta, breloki i magnesy muzealne.

MUZEUM OBRONY WYBRZEŻA

- Z początkiem 2017 roku Muzeum Obrony Wybrzeża ustanowiło medal komandora Zbigniewa Przybyszewskiego - naszego patrona i helskiego bohatera. Zgodnie z zatwierdzonym regulaminem wyróżniania medalem przyznano w ciągu roku 4 osobom zasłużonym dla działalności i rozwoju MOW. Wyróżnieni są wymienieni na stronie internetowej MOW.
- 30 kwietnia 2017 uruchomiliśmy na terenie Helskiego Kompleksu Muzealnego, na stanowisku B3 - "Caesar" nową atrakcję dla odwiedzających: STRZELNICĘ BOJOWĄ, na której można było oddać strzały z prawdziwej, historycznej broni palnej, strzelającej ostrą amunicją. Ze strzelnicy w minionym roku skorzystało około tysiąca osób.
- Wiosną, w sali ekspozycyjnej wystaw czasowych naszego Muzeum została otwarta, przygotowana przez Centralne Muzeum Jeńców Wojennych w Łambinowicach-Opolu, nowa wystawa pt. „W krzywym zwierciadle. Jeńcy wojenni w obozach Wehrmachtu”. Wystawa była eksponowana do końca września.

- 19 maja na terenie MOW i w Muzeum Helu zorganizowano coroczną imprezę Międzynarodową Noc Muzeów. Oprócz darmowego zwiedzania i przejazdów kolejką muzealną, umożliwiono zwiedzającym wzięcie udziału w widowisku „Żelazna pięść” prowadzonym przez grupę umundurowanych rekonstruktorów w niedostępnym na co dzień stanowisku B3 Caesar. Mimo nocnej pory i wielkiej ilości zwiedzających – przez cały czas imprezy panowała miła i spokojna atmosfera. Nie odnotowano żadnych incydentów.
- W maju, jako dar na ekspozycję w MOW trafiła kotwica należąca do kmdr Zbigniewa Przybyszewskiego
- Także w maju udostępniono zwiedzającym nowe wystawy:
 - Niemieckie łodzie podwodne.
 - Historia broni strzeleckiej w polskiej armii.
 - Historia bagnatów w armiach świat
- 10 czerwca 2018 r. w Rewie odsłonięto tablicę kmdr. Przybyszewskiego w Alei Zasłużonych Ludzi Morza. W uroczystości wzięli udział przedstawiciele MOW.
- 21 czerwca 2018 r. przyłynął do nas ORP WICHER - wspaniały model równie wspaniałego okrętu, dowodzonego w 1939 r. przez kmdr. Stefana de Waldena.
- 25 czerwca - Przedstawiciele naszego muzeum wzięli udział w Świącie Morskiej Jednostki Rakietowej im. kmdr. Zbigniewa Przybyszewskiego w Siemirowicach.
- 29 czerwca 2018 r. - Delegacja Helskiego Kompleksu Muzealnego Stowarzyszenia "Przyjaciele Helu" wzięła na Oksywiu udział w uroczystościach pogrzebowych dziewięciu marynarzy - niewinnych ofiar represji stalinowskiej bezpieki.
- 7 lipca 2018 r. na terenie Muzeum Obrony Wybrzeża odbyło się uroczyste zakończenie Międzynarodowych Regat o Puchar Rektorów Akademii Morskiej w Gdyni i Kaliningradzkiego Państwowego Uniwersytetu Technicznego.
- 1 sierpnia o godzinie 17 zawyła syrena w naszym Muzeum dla upamiętnienia Powstania Warszawskiego. Flaga Powstańcza powiewała nad naszym muzeum przez całe 63 dni.
- 17 sierpnia 2018 r. w Muzeum Obrony Wybrzeża Stowarzyszenia "Przyjaciele Helu" otworzyliśmy wystawę "100 lat POLSKIEJ MARYNARKI WOJENNEJ".
- 18 sierpnia na terenie stanowiska B2-Bruno odbył się koncert finałowy "Polska Niepodległa" w ramach XVIII MIĘDZYNARODOWEGO LETNIEGO FESTIWALU KULTURY I SZTUKI w Helu.
- 24 sierpnia 2018 r. w ramach D-Day Hel 2018 w Muzeum Obrony Wybrzeża przy stanowisku artyleryjskim B3 "Caesar" odbyła się inscenizacja "Pancerna pięść".
- W dniach 8 i 9 września przedstawiciele naszego Muzeum Obrony Wybrzeża Stowarzyszenia "Przyjaciele Helu" wzięli udział w świętowaniu 100-lecia najstarszego polskiego żaglowca STS Kapitan Borchardt nad którym sprawujemy patronat honorowy. Wydarzenie miało miejsce w szczecińskim porcie.
- 20 września 2018 r. nasze Muzeum wzbogaciło się o kolejny ciekawy eksponat - stalowy pierścień mocujący dla niemieckiej armaty przeciwlotniczej Marine-Flak-Batterie SKC/32 kalibru 10,5 cm. Pierścień odnaleziono w czasie prac ziemnych przy Kwaterze Pamięci na cmentarzu Marynarki Wojennej na Oksywiu przy grobowcu Trzech Komandorów
- 1 X 2018 r. w Helu i 2 X na cmentarzu marynarskim Oksywie – przedstawiciele naszego Muzeum wzięli udział w pogrzebie adm. Józefa Unruga.

- 11 X 2018 r. w Muzeum Rybołówstwa odbyło się uroczyste zamknięcie sesji Rady Miasta Hel na którym specjalnym akcentem stało się wręczenie tytułu "Zasłużony dla Miasta Hel" - Ryszardowi Kretkiewiczowi, inicjatorowi powstania Muzeum Obrony Wybrzeża Stowarzyszenia "Przyjaciele Helu" i jego kolejnych oddziałów
- W październiku 2018 r. pod wieżą kierowania ognia stanął nowy eksponat - turbina napędowa z polskiego niszczyciela radzieckiego projektu 30bis (typu Smiełyj / ozn. NATO Skoryi)
- Przedstawiciele naszego muzeum brali udział we wszystkich uroczystościach patriotycznych, które odbywały się na terenie naszego miasta

Muzeum Helu

W 2018 roku Muzeum Helu otwarte było dla zwiedzających przez sześć i pół miesiąca tj. od początku kwietnia do 14 października br. W minionym roku opracowano i wykonano w Muzeum Helu trzy nowe wystawy: wystawa upamiętniająca 95 rocznicę powstania Morskiego Laboratorium Rybackiego w Helu, wystawa pt. „Jak dawniej się bawiono” – o zabawkach i zabawach minionych lat oraz wystawa fotografii „Hel w obiektywie”. Zorganizowano kolejny – XII Konkurs na rzeźbę ludową oraz plener rzeźbiarski rzeźb wielkoformatowych. Pozyskano nowe zabytki oraz atrakcje dla Muzeum m.in. tablice informacyjną o pierwszej helskiej latarni – bliźnie oraz makietę Kurhausu na wystawę „Hel do 1920 r.”. Wydano drukiem album z fotografiami „Hel w obiektywie”. Systematycznie prowadzono prace w obrębie ptaszarni, w ogródku botanicznym oraz w pracowniach konserwacji i dokumentacji.

WYSTAWY:

- Na początku kwietnia 2018 roku obchodziliśmy 95 rocznicę powstania Morskiego Laboratorium Rybackiego w Helu oraz 40 rocznicę śmierci jego twórcy profesora Kazimierza Demela. W 2018 roku otwarcie Muzeum zbiegło się więc z uroczystym otwarciem nowo powstałej z tej okazji wystawy mającej na celu przedstawienie historii powstania i działalności pierwszej polskiej placówki badawczej nad polskim morzem oraz przybliżenie osoby jej twórcy - profesora Kazimierza Demela. Wystawa mieści się w jednej z sal w części przyrodniczej Muzeum Helu. Głównym zamierzeniem przy tworzeniu wystawy było odtworzenie wnętrza pierwszej siedziby Morskiego Laboratorium Rybackiego – gabinetu profesora, biblioteczki oraz załączka powstającej w MLR, późniejszej Stacji Morskiej, ekspozycji muzealnej. W otwarciu wystawy wzięli udział dyrekcja i pracownicy Helskiego Kompleksu Muzealnego oraz zaproszeni goście reprezentujący: Instytut Oceanografii Uniwersytetu Gdańskiego, Morski Instytut Rybacki w Gdyni, Stację Morską Instytutu Oceanografii Uniwersytetu Gdańskiego im. Prof. K. Skóry w Helu, Muzeum Ziemi Puckiej im. Floriana Ceynowy w Pucku, a także przedstawiciele władz miasta Helu.

- Na początku kwietnia otwarto też wystawę fotograficzną „Hel w obiektywie”. Na wystawę tę składa się 88 fotografii autorów skupionych wokół grupy o tej samej nazwie utworzonej na znanym portalu społecznościowym. Grupa ta, działająca od 2016 roku, zrzesza miłośników fotografii z całego kraju, którzy poprzez swoją pasję pragną ukazać piękno i uroki Helu. Najciekawsze zdjęcia pogrupowane tematycznie zawisły na ścianach korytarzy Muzeum Helu, gdzie od początku kwietnia mogli je podziwiać odwiedzający Muzeum turyści. Wszystkie fotografie, które prezentowane były na wystawie weszły też w skład albumu fotograficznego „Hel w obiektywie” wydanego w 2. połowie października 2018 roku przez Stowarzyszenie Przyjaciele Helu.
- Jeszcze przed 1 czerwca 2018 roku – Dniem Dziecka – otwarto w Muzeum Helu wystawę pt. Jak dawniej się bawiono? Wystawa ta prezentuje dawne zabawki, instrumenty muzyczne oraz gry gromadzone w Muzeum przez wszystkie lata jego działalności. Na wystawie oprócz drobnych zabawek prezentowanych w gablotach jak np. kolekcja ołowianych żołnierzyków z 1930 roku, odtworzono kącik dziecięcego pokoju z szafą wypełnioną dziecięcymi zabawkami - kolekcją lalek oraz wózków dla lalek, figurek czy trocinowych misiów. W kącie sali ustawiono stolik z dziecięcą maszyną do szycia i ubrankami, w które można było przebrać lalkę leżącą w kołysce obok stolika. Na ścianach zaprezentowane zostały wycinanki do dziecięcych zabaw z papierowymi lalkami, domami i gospodarstwami. Na jednej ze ścian zawisła tablica z informacjami o zabawkach znanych ze źródeł archeologicznych, o przemysłowym wytwórstwie zabawek oraz warsztatach zabawkarstwa ludowego, bogato ilustrowana barwnymi fotografiami.

KONKURS NA RZEźBĘ LUDOWĄ „ŚWIĄTKI KASZUBSKIE – 2018”

W roku 2018, jak i w poprzednich latach zorganizowano po raz dwunasty już Konkurs na Rzeźbę Ludową w tym roku po tytule „Świątki Kaszubskie – 2018”. W okresie od 1 czerwca do 15 września zwiedzający Muzeum Helu turyści mogli podziwiać prezentowane w jednej z sal wystawowych rzeźby i oddawać swoje głosy na najpiękniejszą ich zdaniem pracę konkursową. W konkursie wzięło udział 9 rzeźbiarzy, którzy przedstawili razem 33 prace. Jury konkursu stanowili odwiedzający Muzeum Helu turyści. Głosy na poszczególne rzeźby można było oddawać w dwóch kategoriach: na najpiękniejszą kapliczkę przydrożną oraz na najpiękniejszą figurkę - świątko. Wyniki konkursu zostały ogłoszone na stronie internetowej Muzeum Helu.

Konkurs po raz kolejny objęty był patronatem marszałka województwa pomorskiego p. Mieczysława Struka oraz Burmistrza Helu. Nagrody pieniężne w obu kategoriach za poszczególne miejsca zajęte w Konkursie zostały ufundowane przez pana Marszałka Województwa Pomorskiego Mieczysława Struka – I nagroda, Burmistrza Helu – II nagroda oraz Stowarzyszenie „Przyjaciele Helu” – III nagroda. Przyznano również jedną nagrodę specjalną.

Po zakończonym konkursie rzeźby podziwiać można w Galerii Współczesnej Sztuki Kaszubskiej w Muzeum Helu. Ponadto spośród zwiedzających, którzy wzięli aktywny udział w konkursie i zagłosowali na wybraną przez siebie rzeźbę, drogą losowania wyłoniono 5 osób, do których wysłane zostały drobne nagrody – niespodzianki.

TABLICA INFORMACYJNA O BLIZIE

Na początku czerwca opracowano tekst wraz ze zdjęciem na tablicę informacyjną o blizie – pierwszej samodzielnej latarni morskiej w Helu, której model wykonany w skali 1:1 góruje nad murami Muzeum Helu. Tablica przymocowana do drewnianego stojaka, została ustawiona tak, by patrząc na model, można było przeczytać podstawowe informacje oraz ciekawostki o tej konstrukcji. Ze względu na to, iż tablica przez cały sezon turystyczny pozostaje na zewnątrz, została powleczona specjalną folią, chroniącą ją przed wpływem wilgoci, by jak najdłużej mogła pełnić swą rolę.

MAKIETA KURHAUSU

Pod koniec czerwca 2018 roku w Muzeum Helu pojawiła się kolejna atrakcja – makieta Kurhausu, wykonana w skali 1:50, stan z roku 1906. Autorem makiety jest prof. Jerzy Kasprzak. Makieta przedstawiająca przestrzenną bryłę tej charakterystycznej helskiej budowli z początku XX wieku, wykonana została w najdrobniejszych szczegółach, na podstawie zachowanych zdjęć archiwalnych i udostępniona jest do zwiedzania na wystawie „Hel do roku 1920”.

PLENER RZEŹBIARSKI

Pod koniec lipca 2018 roku Muzeum Helu po raz drugi zorganizowało Plener Rzeźbiarski. Troje artystów-rzeźbiarzy przez kilka dni tworzyło na oczach zwiedzających muzeum turystów, swoje dzieła. W tym roku tematem przewodnim były „Świątki i kapliczki kaszubskie”. Gotowe rzeźby prezentowane są w Plenerowej Galerii Ogrodowej w Muzeum Helu.

ALBUM HEL W OBIEKTYWIE

W drugiej połowie października 2018 roku Stowarzyszenie „Przyjaciele Helu” wydało drukiem album fotografii, w skład którego weszły fotografie, które wcześniej prezentowane były na wystawie fotografii pod tym samym tytułem zorganizowanej w Muzeum Helu. Dla autorów opublikowanych zdjęć przewidziano po bezpłatnym egzemplarzu albumu, pozostała część nakładu trafiła do muzealnego sklepu.

PTASZARNIA

Wraz z początkiem czerwca 2018 roku muzealna ptaszarnia powiększyła się o kolejną dużą woliere, którą zamieszkały pawie królewskie – dwie samiczki i cztery kolorowe samce. W ten sposób stado pawi powiększyło się do 12 sztuk. W sezonie letnim rozpoczęto również budowę 24 boksów na ptaki egzotyczne – ich budowę ukończono jeszcze we wrześniu tego roku. Pod koniec roku wybudowany został wybieg dla piskląt oraz zimowe schronienie dla piskląt oraz mam z młodymi.

OGRÓDEK BOTANICZNY

W okresie wiosennym zasadzono kolejne rośliny do Ogródka Botanicznego, przez cały rok trwały prace pielęgnacyjne.

PRACE KONSERWATORSKIE

Przez cały 2018 rok systematycznie działaniom konserwatorskim poddawano zabytki w utworzonej w zeszłym roku pracowni konserwacji, m.in. oczyszczono i zabezpieczono rzeźby drewniane z Galerii Współczesnej Sztuki Kaszubskiej oraz zabezpieczono drewniane zabytkowe elementy poszycia statku prezentowane wewnątrz okręgu. W sumie w pracowni konserwacji Muzeum Helu w 2018 roku zakonserwowano 74 zabytki (w tym 21 zabytków metalowych, 41 zabytków drewnianych oraz 12 zabytków wykonanych ze skóry). Ponadto zabezpieczono przed działaniem czynników zewnętrznych część rzeźb wielkoformatowych z Plenerowej Galerii Rzeźby.

PRACE DOKUMENTACYJNE

Przez cały 2018 rok na bieżąco prowadzono dokumentację fotograficzną oraz opisową nowych eksponatów w bazie MUSNET oraz uaktualniano informacje o dotychczas skatalogowanych zabytkach.

Planowane przedsięwzięcia w 2019 r.

- Opracowanie i wydanie polskiej i angielskiej wersji :Przewodnika po Helu”
- Wydanie 3-4 publikacji z serii Zeszyty Helskie
- Odnowienie wystawy na stanowisku nr 4 baterii im. Heliadora Laskowskiego
- Opracowanie i wydanie ulotki informacyjnej dla Muzeum Helu
- Opracowanie planszy informacyjnej o obiekcie, w którym znajduje się Muzeum Helu
- Opracowanie i wykonanie wystawy „Drewniane zabawki kaszubskie”
- Dalsze prace konserwatorskie i dokumentacyjne
- Kontynuowanie prac przy rozbudowie torowisk w Muzeum Kolei

DYREKTOR
Helskiego Kompleksu Muzealnego
Wojciech Waśkowski